

<https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-11>
УДК 378.147.091.12:373.011.3-051(510)

Наталія Анатоліївна Наливайко

кандидат педагогічних наук, викладачка кафедри української мови,
основ психології та педагогіки, Харківський національний медичний університет,
проспект Науки, 4, Харків, Україна, 61022
na.nalyvaiko@kntmu.edu.ua ORCID: 0000-0001-7622-0411

Олексій Олексійович Наливайко

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи 4, Харків, Україна, 61022
nalyvaiko@karazin.ua ORCID: 0000-0002-7094-1047

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ ОБІЗНАНОСТІ ТА САМОВИРАЖЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ КИТАЙСЬКИХ ЗВО

У роботі представлено результати дослідження щодо питання розвитку культурної обізнаності та самовираження у здобувачів китайських ЗВО. У ході наукових розвідок було проведено теоретичний аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми з виділенням найважливіших аспектів цього питання.

Метою дослідження є аналіз основних підходів, які доступні китайським здобувачам вищої освіти для розвитку культурної обізнаності та самовираження.

У роботі приведено ряд базисних понять дослідження, які були скомпільовані на основі ознайомлення з джерелами різних авторів західної та китайської наукової думки. Перше з них – це самовираження, яке розглядається як вміння висловлювати свої думки, ідеї та почуття в ефективний та зрозумілий спосіб. Це включає усну та письмову мову, мистецькі форми вираження (наприклад, музику, танець та малювання) й інші форми комунікації. Самовираження допомагає студентам виявляти свої таланти та здібності, розвивати креативність та доводити свої ідеї до інших людей. Також важливим поняттям, яке було використане у нашому дослідженні, є культурна обізнаність та самовираження як важлива симбіотична компетентність, яка допомагає студентам розвивати більш глибоке розуміння світу та свою роль у ньому, а також розвивати більш відкритий і толерантний підхід до людей та культур, які відрізняються від їх власних. Дослідження дозволило визначити найбільш прийнятні підходи до розвитку культурної обізнаності та самовираження для студентства КНР: конкурси з творчого письма, мистецькі конкурси, позааудиторні заходи, соціальні медіа, онлайн-форуми, студентські публікації. Визначено, що особливе місце у процесі культурної обізнаності та самовираження китайських студентів займають цифрові технології. Сучасні технології дозволяють студентам вільно висловлювати свої думки та ідеї через різні цифрові платформи, такі як соціальні мережі, відеоблоги, вебсайти тощо. Ці платформи допомагають студентам відобразити своє бачення світу та культури, а також навчитися взаємодіяти з людьми різних культур.

Ключові слова: культура, самовираження, Китай, ЗВО, студенти.

Як цитувати: Наливайко Н., Наливайко О. Розвиток культурної обізнаності та самовираження у здобувачів китайських ЗВО. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2023. 52, С. 96-101. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-11>

In cites: Nalyvaiko, N. & Nalyvaiko, O. (2023). Development of students' cultural awareness and self-expression in Chinese institutions of higher education. *Scientific notes of the department of pedagogy*, 52, 96-101. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-11> [in Ukrainian]

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток культури та самовираження є актуальним серед китайських студентів у наш час з декількох причин. По-перше, Китай має багату культурну спадщину, яка налічує тисячі років, і студенти, які розуміють і цінують цю спадщину, можуть глибше зрозуміти історію, цінності й традиції своєї країни. Ці знання можуть допомогти їм розвинути почуття ідентичності та гордості за свою культурну спадщину, що має важливе значення для їх особистого зростання та благополуччя. По-друге, у сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація та взаєморозуміння є критично важливими навичками, які можуть допомогти студентам досягти успіху в їхній майбутній кар'єрі. Розвиваючи ціннісні навички своєї власної культури та розуміння інших культур, китайські студенти можуть стати більш ефективними комунікаторами та амбасадорами в світі мультикультуралізму та різноманітності. По-третє, самовираження важливо для особистісного росту та розвитку студента в освітньому просторі ЗВО. Здобувачі, яких заохочують висловлювати свої думки, почуття та ідеї, можуть розвинути свої творчі здібності, навички спілкування та впевненість у власних силах [8; 12]. Це може допомогти їм стати більш незалежними та впевненими в собі особистостями, які краще підготовлені долати виклики життя. Крім того, розвиток культури та самовираження серед китайських студентів також може сприяти соціальній гармонії та взаєморозумінню. Китай – це країна різноманіття з багатьма етнічними групами, і виховання поваги до різних культур і поглядів може сприяти єдності та соціальній згуртованості китайської нації. Систематичний розвиток культурної обізнаності та самовираження може допомогти китайським студентам мислити критично та розвивати власні унікальні якості, які виражаються у культурному полі.

Варто також зазначити, що розвиток культури та самовираження може бути корисним для китайських студентів, які навчаються за кордоном або спілкуються зі студентами інших культур. Будучи впевненими у власній культурній ідентичності та здібностях до самовираження, вони можуть легше долати виклики життя, навчатися у чужій країні та будувати власну архітектуру стосунків поміж студентами різних культур.

Загалом, розвиток культури та самовираження є ключовим аспектом освіти для ки-

тайських студентів у часи відкритості КНР до світу. Такий підхід може допомогти здобувачам краще зрозуміти свою культурну спадщину та різноманіття, яке присутнє в сучасному мультикультурному світі.

Питання самовираження та культурної обізнаності вивчали багато вчених, зокрема: Є. Бойко [1], В. Левченко, І. Форостюк [3], Сяо Лей [6], У. Шпортак [7], С. Baraldi [8], S. Chen, C. A.Langner, R. Mendoza-Denton [9], M. S. Green [15], E. Stancikas [17].

У контексті викликів XXI століття особливе місце у контексті процесів глобалізації та розвитку цифрових технологій та їх доступності займає самовираження здобувачів у онлайн просторі [12-14].

Основною **метою** дослідження є аналіз основних підходів, які доступні китайським здобувачам вищої освіти для розвитку культурної обізнаності та самовираження.

Методи дослідження. Для вирішення мети нашого дослідження були використані такі теоретичні методи дослідження: аналіз довідкової, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури та узагальнення.

Основні результати дослідження. Розглядаючи культурну обізнаність та самовираження у здобувачів освіти, не можна не відзначити її важливість у сучасних умовах організації освітнього процесу й особливо у контексті компетентнісного підходу. Культурна обізнаність та самовираження – це ключова компетентність, яка дуже важлива для сучасних студентів. Культурна обізнаність означає розуміння та повагу до інших культур та традицій. Це включає знання мови, історії, мистецтва та культурних практик інших країн та народів. Культурна обізнаність також включає усвідомлення власної культури та ідентичності [10; 11; 16].

Самовираження можна розглядати як вміння висловлювати свої думки, ідеї та почуття в ефективний та зрозумілий спосіб. Це включає усну та письмову мову, мистецькі форми вираження (наприклад, музику, танець та малювання) й інші форми комунікації. Самовираження допомагає студентам виявляти свої таланти та здібності, розвивати креативність та доводити свої ідеї до інших людей.

Культурна обізнаність та самовираження є важливою симбіотичною компетентністю, оскільки допомагає студентам розвивати більш глибоке розуміння світу та свою роль в ньому, а також розвивати більш відкритий і толерантний підхід до людей та культур, які відрізняються від їх власних. Культурна обізна-

ність та самовираження також допомагають студентам розвивати більш повне та адекватне саморозуміння, що в свою чергу сприяє їх успіху в навчанні та майбутній кар'єрі.

У китайській системі освіти також відводиться велика увага розвитку культурної обізнаності та самовираження. Викладання традиційної культури та мистецтва, таких як китайська каліграфія, музика, танець та інші види мистецтва, відіграє важливу роль у розвитку цих компетентностей. Крім того, деякі університети та коледжі в Китаї пропонують спеціальні курси з культурної обізнаності та міжкультурної комунікації, що допомагають студентам розширити свій культурний кругозір та навчитися ефективно спілкуватися з людьми з різними культурами.

Для розвитку самовираження студентів також проводяться різноманітні активності та заходи, наприклад, театральні постановки, виставки мистецтва, спортивні змагання тощо. Ці заходи не тільки допомагають студентам розвивати свої творчі здібності, але і підтримують їхній фізичний та емоційний стан.

Розвиваючи питання представленості та розуміння культурної обізнаності та самовираження у науковому полі КНР потрібно проаналізувати здобутки китайських вчених на цій ниві. Китайські науковці з різних галузей науки досить довго вивчали питання культурної обізнаності та самовираження у студентському середовищі. Наведемо кілька прикладів:

- Ван Гунву – історик, який багато писав про взаємодію між китайською культурою та культурами інших країн, зокрема Південно-Східної Азії. Його робота наголошує на необхідності культурної обізнаності та розуміння того, як сприяти позитивним стосункам між різними культурами.
- Сяюян Сунь – філософ, який писав про роль самовираження в китайській культурі. Його робота підкреслює важливість індивідуальності та творчості в китайській думці та досліджує способи, якими ці цінності виражаються через мистецтво, літературу й інші культурні форми.
- Цзін Ін – соціолог, який вивчав питання, пов'язані з ідентичністю та культурним розмаїттям у Китаї. Її робота досліджує способи взаємодії різних культурних груп у Китаї та те, як культурні відмінності обговорюються та виражаються в повсякденному житті.
- Веймін Сунь – психолог, який вивчав зв'язок між самовираженням і психічним здо-

ров'ям у Китаї. Його робота підкреслює важливість самовираження як засобу сприяння психологічному благополуччю та стверджує, що культурні фактори відіграють ключову роль у формуванні способів самовираження людей.

- Хуїмін Цзін – лінгвіст, який вивчав взаємозв'язок між мовою і культурою в Китаї. Її робота досліджує способи, якими мова відображає та формує культурні цінності та ставлення, а також те, як культурну обізнаність можна розвивати за допомогою мовної освіти.

Таким чином, можна побачити, що питання дослідження культурної обізнаності та самовираження – це багатогалузевий конструкт, який не прив'язаний до конкретної галузі науки й розвивається паралельно з розумінням важливості цього явища в освітньому просторі закладів освіти КНР.

Студенти в Китайській Народній Республіці мають різноманітні можливості для самовираження як в аудиторній, так і в позааудиторній діяльності. Розглянемо кілька можливих варіантів:

Конкурси з творчого письма. Є багато національних і місцевих конкурсів з письма, в яких студенти можуть брати участь. Ці конкурси дозволяють студентам виразити себе через поезію, прозу та інші форми творчого письма.

Мистецькі конкурси. Подібно до письмових конкурсів, є також багато мистецьких конкурсів, у яких студенти можуть брати участь. Ці конкурси дозволяють студентам виразити себе за допомогою живопису, малюнку, скульптури та інших форм візуального мистецтва.

Позааудиторні заходи. У Китаї є багато позааудиторних заходів, доступних для студентів, включаючи драматичні гуртки, музичні клуби та спортивні команди. Ці види діяльності дозволяють здобувачам виразити себе через свої інтереси та пристрасті поза межами традиційної аудиторії.

Соціальні медіа. Платформи соціальних медіа, такі як WeChat, Weibo та Douyin надзвичайно популярні в Китаї, і багато студентів використовують ці платформи, щоб виразити себе та спілкуватися з іншими, хто поділяє їхні інтереси.

Онлайн-форуми. У Китаї існує багато онлайн-форумів, на яких студенти можуть ділитися своїми думками та ідеями на різноманітні теми, від навчальних предметів до поточних подій і популярної культури.

Студентські публікації. У багатьох школах

й університетах Китаю є студентські видання, такі як газети та літературні журнали, які дозволяють студентам виражати себе через письмо та інші форми творчого вираження.

Особливе місце у процесі культурної обізнаності та самовираження у китайських студентів займають цифрові технології [2]. Сучасні технології дозволяють студентам вільно висловлювати свої думки та ідеї через різні цифрові платформи, такі як соціальні мережі, відеоблоги, вебсайти тощо [4; 5]. Ці платформи допомагають студентам відобразити своє бачення світу та культури, а також навчитися взаємодіяти з людьми різних культур.

Використання цифрових технологій у навчальному процесі дозволяє студентам зосередитися на розвитку своїх творчих та аналітичних здібностей. Наприклад, використання відео- та аудіо-технологій дозволяє студентам більш ефективно вивчати мови, спілкуватися з носіями мови та збагачувати свій культурний досвід. Крім того, цифрові технології також використовуються для збереження та вивчення культурної спадщини, наприклад, китайської каліграфії й інших видів мистецтва. Зростаюча популярність онлайн-курсів та інших форм дистанційного навчання також сприяє розвитку культурної обізнаності та самовираження у китайських студентів. Це дозволяє їм отримувати доступ до різноманітного навчального матеріалу, що розширює їх кругозір та дозволяє краще зрозуміти культуру інших країн. Більшість курсів, що пропонуються онлайн, є міжнародними та включають в себе вивчення мов, літератури, мистецтва та інших аспектів культури.

Тенденцією останніх років є зростаюча кількість китайських здобувачів, які беруть участь у студентських обмінах та програмах навчання за кордоном, що дозволяє їм зануритися в іншу культуру та поглибити свої знання про неї. Такі програми допомагають студентам

розвивати свої міжкультурні навички та покращувати свої комунікативні навички.

Отже, культурна обізнаність та самовираження є ключовими компетентностями для китайських студентів. Цифрові технології, онлайн-навчання та студентські обміни допомагають їм розвивати ці компетентності й поглиблювати своє розуміння культури. У цілому, цифрові технології стали важливим елементом у розвитку культурної обізнаності та самовираження у китайських студентів, допомагаючи їм ефективно взаємодіяти з культурою та розвивати свої творчі здібності.

Висновки. Таким чином, можна сказати, що культурна обізнаність та самовираження – це значний пласт студентського життя у КНР. Здобувачам надається багато можливостей для реалізації свого самовираження та розвитку культурної обізнаності як щодо китайської культури, так і щодо інших культур, які відкриті для китайських здобувачів. Основними підходами до розвитку культурної обізнаності є аудиторні та позааудиторні заходи, які організовує університет, студентське самоврядування або місцева влада. У такій ситуації здобувачу залишається обрати для себе зручний спосіб для розвитку культурної обізнаності та самовираження. Зазначимо, що особливе місце у процесі розвитку культурної обізнаності та самовираження у ЗВО КНР займають цифрові технології та їх похідні, які надають безліч можливостей для самовдосконалення та створення унікальних конструктів (контенту), що відображають внутрішній світ здобувача і його прагнення до культурного розвитку й відкритості до світу з усім його різноманіттям.

У подальших наукових розвідках планується дослідити можливості, які надає шкільна освіта для розвитку культурної обізнаності та самовираження учасників освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко Є. Сучасні підходи до формування культурної обізнаності студентів дизайнерських спеціальностей. *Scientific Collection «InterConf»*. 2022. 127. С. 62-66.
2. Доброскок І. І., Наливайко О.О., Рибалко Л.С., Жерновникова О.А. Впровадження цифрових ресурсів у процес підготовки музикантів-педагогів у навчальних закладах КНР. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2020. Вип. 12. С. 64-89.
3. Левченко В., Форостюк І. Розвиток культурної компетентності педагогів вищої школи. *Освітній дискурс: збірник наукових праць*. 2020. 25(7-8). 38-47.
4. Наливайко О. Цифровізація освітнього середовища в закладах вищої освіти китайської народної республіки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. 2(32). 188-194. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/32.214696>

5. Наливайко О. О., Перетяга Л.Є. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у закладах вищої освіти КНР. *Педагогіка та психологія*. 2019. 59. 134-141. <https://doi.org/10.34142/2312-2471.2019.61.16>
6. Сяо Лей. Структурні складові компетентності самовираження майбутнього вчителя музичного мистецтва в контексті компетентнісного підходу. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. (50), 113-119.
7. Шпортак У. (2017). Формування ключових компетентностей засобами ІКТ як актуальна педагогічна проблема. *Магістерський науковий вісник*. 2017. № 26. 33-35.
8. Baraldi C. Promoting self-expression in classroom interactions. *Childhood*. 2008. 15(2). 239-257.
9. Chen S., Langner C. A. & Mendoza-Denton R. When dispositional and role power fit: Implications for self-expression and self-other congruence. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2009. 96(3). 710-727. <https://doi.org/10.1037/a0014526>
10. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. URL: <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles.pdf>
11. Council Recommendation Key Competences for LifeLong Learning. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0014>
12. Davis K. Tensions of identity in a networked era: Young people's perspectives on the risks and rewards of online self-expression. *new media & society*. 2012. 14(4). 634-651.
13. DeAndrea D. C., Shaw A. S. & Levine T. R. Online language: The role of culture in self-expression and self-construal on Facebook. *Journal of language and social psychology*. 2010. 29(4). 425-442.
14. Glass C. R. Self-expression, social roles, and faculty members' attitudes towards online teaching. *Innovative Higher Education*. 2017. 42. 239-252.
15. Green M. S. *Self-expression*. 2007. OUP Oxford.
16. Lasauskienė J., Rauduvaitė A. & Barkauskaitė M. Development of general competencies within the context of teacher training. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2015. 191. 777-782. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.525>
17. Stancikas E. Cultural awareness concept and content in adult self-education. *Journal of Contemporary Education Theory & Research*. 2019. 3(2), 24-28.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2023

Стаття рекомендована до друку 28.04.2023

Nataliia Nalyvaiko

PhD in Education, Lecturer of the Department of Ukrainian Language, Principles of Psychology and Pedagogics, Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine, 61022
na.nalyvaiko@knmu.edu.ua ORCID: 0000-0001-7622-0411

Oleksii Nalyvaiko

PhD in Education, Associate Professor, Associate Professor of Pedagogy Department
V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine, 61022
nalyvaiko@karazin.ua ORCID: 0000-0002-7094-1047

DEVELOPMENT OF STUDENTS' CULTURAL AWARENESS AND SELF-EXPRESSION IN CHINESE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

The paper presents the results of a study on the issue of the development of cultural awareness and self-expression among Chinese higher education students. In the course of scientific investigations, a theoretical analysis of the current state of the investigated problem was carried out, with the selection of the most important aspects of this issue.

The purpose of the study is to analyze the main approaches that are available to Chinese higher education students to develop cultural awareness and self-expression.

The work presents a number of basic concepts of research, which were compiled on the basis of familiarization with the sources of various authors of Western and Chinese scientific thought. The first of these is self-expression, which is seen as the ability to express one's thoughts, ideas and feelings in an effective and understandable way. This includes spoken and written language, artistic forms of expression (such as music, dance and painting) and other forms of communication. Self-expression helps students discover their talents and abilities, develop creativity, and communicate their ideas to other people. Also, an important concept that was used in our study is cultural awareness and self-expression as an

important symbiotic competence that helps students develop a deeper understanding of the world and their role in it, as well as develop a more open and tolerant approach to people and cultures that are different from their own. The research made it possible to determine the most acceptable approaches to the development of cultural awareness and self-expression for students of the People's Republic of China: creative writing competitions, art competitions, extracurricular activities, social media, online forums, student publications. It was determined that digital technologies occupy a special place in the process of cultural awareness and self-expression of Chinese students. Modern technologies allow students to freely express their thoughts and ideas through various digital platforms such as social networks, vlogs, websites, etc. These platforms help students reflect their vision of the world and culture, as well as learn to interact with people of different cultures.

Key words: culture, self-expression, China, higher education institutions, students.

REFERENCES

1. Boyko, E. (2022). Modern approaches to the formation of cultural awareness of students of design specialties. *Scientific Collection «InterConf»*, (127), 62-66. [in Ukrainian].
2. Dobroskok, I.I., Nalyvaiko, O.O., Rybalko, L.S., Zhernovnikova, O.A. (2020). Implementation of digital resources in the process of training musician-pedagogues in educational institutions of the People's Republic of China. *Professional education: methodology, theory and technologies*, 12, 64-89. [in Ukrainian].
3. Levchenko, V. & Forostyuk, I. (2020). Development of cultural competence of higher school teachers. *Educational discourse: collection of scientific papers*, 25(7-8), 38-47. [in Ukrainian].
4. Nalyvaiko, O. (2020). Digitization of the educational environment in higher education institutions of the People's Republic of China. *Current issues of humanitarian sciences*, 2(32), 188-194. [in Ukrainian].
5. Nalyvaiko, O. & Peretyaga, L. (2019). The use of information and communication technologies in higher education institutions of the People's Republic of China. *Pedagogy and psychology*, 59, 134-141. [in Ukrainian].
6. Xiao, Lei (2022). Structural components of self-expression competence of the future music teacher in the context of the competence approach. *Scientific notes of the Department of Pedagogy*, (50), 113-119. [in Ukrainian].
7. Shportak, U. (2017). Formation of key competences by means of ICT as an actual pedagogical problem. *Master's scientific bulletin*. 26, 33-35. [in Ukrainian].
8. Baraldi, C. (2008). Promoting self-expression in classroom interactions. *Childhood*, 15(2), 239-257. [in English].
9. Chen, S., Langner, C. A., & Mendoza-Denton, R. (2009). When dispositional and role power fit: Implications for self-expression and self-congruence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(3), 710-727. <https://doi.org/10.1037/a0014526>.
10. Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications. <http://www.pef.uni-lj.si/bologna/dokumenti/eu-common-principles.pdf>.
11. Council Recommendation (2018). Key Competences for LifeLong Learning. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018SC0014>.
12. Davis, K. (2012). Tensions of identity in a networked era: Young people's perspectives on the risks and rewards of online self-expression. *new media & society*, 14(4), 634-651.
13. DeAndrea, D. C., Shaw, A. S., & Levine, T. R. (2010). Online language: The role of culture in self-expression and self-construal on Facebook. *Journal of language and social psychology*, 29(4), 425-442.
14. Glass, C.R. (2017). Self-expression, social roles, and faculty members' attitudes towards online teaching. *Innovative Higher Education*, 42, 239-252.
15. Green, M. S. (2007). *Self-expression*. OUP Oxford.
16. Lasauskienė, J., Rauduvaitė, A. & Barkauskaitė, M. (2015). Development of general competencies within the context of teacher training. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 191. 777-782. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.04.525>.
17. Stancikas, E. (2019). Cultural awareness concept and content in adult self-education. *Journal of Contemporary Education Theory & Research*, 3(2), 24-28.

The article was received by the editors 10.04.2023

The article is recommended for printing 28.04.2023